

Diskusija na republiški skupščini učiteljev in profesorjev

Kakor smo že v zadnji številki poročali, se je na ustanovnem obecnem zboru Združenja učiteljev in profesorjev, ki je bil 21. janu-

arja v Ljubljani, razvila zelo živa debata. Iz te debate bomo posredovali našim bralcem nekaj odlomkov k posameznim temam.

K šolski reformi

Tov. Zdešar

Tovariš Majhen je v referatu poudaril, da mora biti reformirana šola v vsej Jugoslaviji enaka. Ne sme pa nas motiti, da se povsod ta cilj ne bo mogel takoj doseči. Cilj je isti, start pa bo mogoče različen.

Druga važna stvar je, da reforma šolstva ni samo stvar šolnikov, temveč vse družbe. Naša zadeva je, da bo to tem problemu družba zares razpravljala. Ne smemo si lastiti nekoga monopol, saj iščemo revolucijo, ki je zaostala za politično in gospodarsko revolucijo. Nobeno društvo se ne bi smelo ustavljati ob vprašanju, češ, kaj naj delamo. Se danes je bilo nakazanih toliko nalog in toliko problemov, da našim društvom odločitve ne bo težka.

Reforma šole je nujno potrebna, ker jo terjajo življenjski zakon odmiranja starega in nastajanja novega. Vendar pa ne moremo postaviti nekaj diametralno drugega, kajti vedno se novo s stari prepleta. Večkrat slišimo, da bomo dobili nekaj popolnoma novega. To ne more veljati za vsebinsko stran nove šole. Šola bo morala res dobiti nove temelje, treba pa je v prvi vrsti izvršiti preobrazbo v mišljenju. Če se ta preobrazba ne izvrši, ne bomo mogli postaviti nove šole v sklad z življenjem.

Tov. Golar

Zdi se mi, kolikor imam vpogled, je pri delu reformnih komisij preveč odločujoč vpliv teoretičnikov in da se premalo upoštevajo izkušnje praktične šole. Delci tistih, ki delajo v najbolj oddaljenih in odmaknjenih šolah, naj bi bil bolj odločujoč.

Tov. Krumberger

Kako naj nova šola dela v primirnih stavbah, slabih prostorih ob slabih pripomočkih? Zato se mi zdi potrebno, da bi tisti, ki se bavijo z reformo šolstva, dali materialni bazi šolstva več poudarka.

Kar je govoril tov. Majhen o odnosu delavstva do šole, je precej utopično in do uresničevanja še precej daleč. Delavci v tovarnah malo vedo o naših šolah, malo se tudi zanimajo za to, da bi dobili primerne šolske stavbe in da bi se šola izboljšala. Lahko bi navedel primere. Pri anketah še nisem bral odgovora, ki bi ga bil dal delavec.

Tov. Novak

Videti je, da se načela o obveznem šolstvu že tako fiksirana, da bi eventualna diskusija ne zadel več v živo. Vendar bi se enega le dotaknil, ki je v zvezi z našo gimnazijo. Ugotavljamo, da konča obvezno šolo le 60 odstotkov učencev. Vem za načelo, ki je pri srcu nam vsem, ki smo za reformirano šolo, da bi morala biti učna snov taka, da bi jo zmogla večina učencev. To je v obvezni šoli nujno. Če pa vidimo, da 40 odstotkov ne zmoro programa, priznamo, da je ta program neprimeren, saj se moramo ozirati, tudi na teh 40 odstotkov učencev.

Tov. Majhen je govoril, da se bo diferenciacija odrazila v notranjem delu v razredu in da bo pri tem delu pozornost osredotočena na tistega, ki teže doje. Mi, ki učimo, pa vemo, da je to težko. Skupinski pouk je odpravljen že v osnovni šoli, čim hočemo diferencirati, pa trčimo na oči, da hočemo selekcijo. Selekcija se vrši v vseh panogah življenja, le v šolstvu se je bojimo. Vprašanje se postavlja, ali bomo nivo naše šole tako znižali, da jo bo večina učencev zmogla, ali pa jo bomo uredili, kako drugače. Balast v učnem programu je treba zavržiti. Sedaj je vprašanje, če lahko vržemo ven, kar nam je potrebno kot tehnično zaostali državi. Ali bomo v enotni šoli dosegli cilj, da bo učencev dosegel tako znanje, ki ne bo posebej takoj, ko bo stopil v življenje. Prosim referenta, da pove, ali je predvidena kaka diferenciacija.

Tov. Ravbar

Glede našega jugoslovanskega ali socialističnega izhodišča se ne postavljamo na teoretične temelje. Teoretični temelji so prešli v našo prakso s tem, da smo hodili po socialističnih poteh tudi v na-

šiji za reformo šolstva je osnovna tudi zanj podkomisija. Ta vprašanja ne bodo rešena čez noč. Tudi vprašanje enotnega šolstva ne moremo rešiti čez noč. Po mojem mnenju bi lahko začeli z eksperimentalnimi šolami, tako da bi imeli v Mariboru dve taki šoli. V Ljubljani dve, v Kranju eno itd. V vsej Sloveniji 30 do 60 šol. Mi moramo s prvim startom začeti. K temu pride še vprašanje strokovnih šol, saj ne gre samo za reformo ene vrste šol, temveč končno tudi za reformo univerze. Čudim se, da se to vprašanje ni postavilo pri komisiji za reformo šolstva, to je reforma univerze. Če je v diskusiji ves izobraževalni proces, mora ta proces priti tudi do univerze. Leto 1956 bo leto diskusij, leto 1957 pa leto eksperimentov. Diskusija je bila doslej med prosvetnimi delavci zelo živa. K diskusiji pa moramo pritegniti tudi starše, oziroma našo celotno družbo. Mi bomo morali vnesti to diskusijo med množico.

Tov. Majhen

V začetku bi obnovil osnovno misel te diskusije, misel, da ne bi smeli gledati na dosedanja kritika našega šolstva tako, da bi postali nestrpni in da bi pričakovali, da lahko šolska reforma hkrati reši vsa vprašanja. S pogumom postavljamo novo izhodišče in pri tej zvezi v celoti urejamo postavljamo vprašanja, kot jih bomo v naši družbi tudi postopoma reševali. Vse negativno zbrati in vrči na ognjišče je utopično. Tako bi to diskusijo z diskusijo Lenina na II. Internacionali. Kaj je govoril Kautsky? Da nima smisla izvajati revolucije, dokler ni kadro. Lenin pa je dejal: »Če mislite, da bo kapitalizem vzgojil naše kadre, ne boste revolucije dočakali nikoli!« Spomnimo se, da smo tudi pri nas v začetku imeli zelo slabe kadre v administraciji. To je bil nujen pojav, jemali smo najnaprednejše ljudi, čeprav niso imeli vseh kvalifikacij, kot jih ima kapitalistični službenec. Moramo si postaviti cilj in potem bomo sporoma vse reševali. Tudi tisti, ki začne graditi hišo, si postavi cilj; včasih mu zmanjka denarja, vendar končno uspe. Hkrati ni mogoče reševati vseh vprašanj. Tu pa je treba rešiti nekatera temeljna vprašanja. Če smo poklicani izvesti reformo, moramo biti o tem prepričani. Če bomo zbrali vse, kar govorijo proti reformi, je ne bomo izvedli nikoli.

Eden od diskutantov je postavil vprašanje vloge delavskega razreda pri šolski reformi. Ne morem reči, da bi bili v zvezi komisij prosvetni delavci, bilo bi tudi demagoško zahtevati, da bo v komisiji toliko in toliko delavcev. Delavska smer je zajamčena, čim delajo neke marksiisti, ljudje, ki pa delajo v tej komisiji, pa so marksiisti. Delavskega razreda ne razumemo samo kot plast delavcev, ki dela neke v tovarnah. Za mene je lahko zastopnik delavskega razreda univerzitetni profesor, ki pri delu izhaja iz principov znanstvenega socializma. Ne gre torej za tak sestav, ne delimo se niti na pedagoške teoretične in praktične, temveč smo socialistično družbeni ljudje. Mi diskutiramo, kakšna naj osemletna enotna šola. Za nas je družbeno izhodišče, da prihaja iz te šole človek, ki ne nadaljuje šolanja. Kakšna mora biti torej šola, ki bo dala človeka, ki bo lahko sodeloval pri delu v občini ali v komuni in do kam mora njegova izobrazba seči. Mi se ne vprašujemo, ali bodo imeli več besede teoretični ali praktični. Besedo morajo imeti vsi državljani, ki čutijo potrebo, da se šola približa naši stvarnosti.

Ravno tako je v vprašanju izkušenj od zunaj. Če iščemo neke oporo, če smatramo, da v Jugoslaviji nimamo dovolj jasnih pogledov, se strinjam, da gremo, toda da ne vprašujemo pri tem za mnenje angleške lorde, ampak angleške delavce. Mi na znotraj našo kapitalistično osnovo in jo zavržemo. Naše šolstvo pripada socializmu in socialističnemu gibanju. Socialistično gibanje pa je dajalo vedno napredne smernice.

Če hočemo, da naša šola združuje socialistična svojstva, potem moramo vedeti, kako gledajo socialisti po svetu na vprašanje šolstva. So pa stvari, kjer je v kapitalističnih deželah prišlo do višjih rezultatov kot pa pri nas. Na primer se mnogo govori o višji pedagoški kulturi, to je da tam odnos do otroka važnejši kot odnos do predmeta. Pri nas govorimo o stališču do predmeta, ne pa o stališču do otroka in državljanca. Če hočemo otroka družbeno

in politično zainteresirati, potem je predmet samo pripomoček. Take izkušnje lahko od zunaj prenesemo. Za nas pa ne smemo biti zanimive samo stvari, temveč tudi odnosi, ki se skrivajo za nekaterimi stvarmi. V Mariboru so na veliko diskutirali o diferenciaciji v Avstriji (A in B Zug). Na prvi pogled sem rekel, da to ne more biti drugo kot delitev, ki polje v razredne vode. Na Dunaju smo vprašali, kdo je v »A Zugih«. To so bili otroci učiteljev, profesorjev, zdravnikov. V »B Zugih« pa otroci iz predmestij. Ko govorimo o raznih diferenciacijah, se moramo vprašati, ali ne bo prišlo pri tem do socialne diferenciacije.

O materialni bazi šolstva. Mi reš vprašanj ne zanemarjamo. Posebna komisija je posvetila temu vprašanju pozornost, ker je dolžna dati pregled o materialni bazi reformirane šole. Verjamem, da bo na podlagi konkretnih dokazov družbeno dogajanje pospešilo materialni razvoj našega šolstva. Družbeno upravljanje v šolah. Bistvo tega je v tem, da na državljan priobro nove poglede na državo. Z družbenim upravljanjem odpravljamo magično silo, ki se imenuje država. Mi se, da lahko država vse naredi, zato ker naš kmr ni vedel, kakšni so dohodki države, ker je vedel le za svoje gospodarstvo, ni pa vedel, kako z njegovimi sredstvi gospodari družba. Naše državljanje je treba vzgojiti tako, da se bodo znali s tem vprašanjem ukvarjati. Vprašanje materialne pomoči pa ni samo v tem, kako delavec k temu pristopa. Če nimamo naša podjetja razumevanja, je naša krivda. Tovarna dušika v Rušah študira 21 dijakov, celo za gimnazijo, za učiteljske, za medicino. Ali ni to potrditev, da družbeno upravljanje odkriva delavcu vso družbeno problematiko, ki jo potem konkretno rešuje? Zadeva prosvetnih delavcev pa je, da bodo imeli tudi pravilne odnos do njih. Je tudi vprašanje prostora. Mariborska gimnazija ima stike z vsemi delavskimi sveti. Delavski svet dori- raje to gimnazijo mimo ljudskega odbora. Strinjam se s tem, da bo treba pozneje, ko bomo imeli konkretnije predloge, iti na široko diskusijo. Za sedaj pa je široka diskusija nemogoča.

Vprašanje diferenciacije znotraj šole. Komisija si teh vprašanj ni zastavljala. Osnovni problem je pri nas osnovna šola. Postavljamo osemletno enotno šolo in postavimo jo treba celotni program, kaj naj bi človek, ki šola- nje ne bo nadaljeval, vedel. Nisem niti za minimalni, niti maksimalni plan, temveč za optimalni plan. Tu se gibamo med dvema skrajnostima, katerih nobena ni resnična. Tisti, ki navajajo, da bi učitelj moral individualno delati z učencem, bi prispel do absurda, da bi moral vsak otrok imeti svojega učitelja. Če bi pa šel v drugo skrajnost, to je v skrajnost popolnega kolektivism- a — za vso enako — bi bilo tudi napakno. To tudi ni res, za vse ni enako. Če te dve stvari združimo, bomo našli pravo pot.

Glede materialnih vprašanj. Čim manj učencev v razredu, da bo delo lahko kolektivno in individualno, je naš ideal. Prej so trdili, da je 45 učencev idealno število, sedaj pa govorimo to za 30 učencev. V star. Jugoslaviji sem jih imel vedno sam po 90. Mi ne moremo sanjariti, najti moramo neko srednjo pot. Za današnje razmere je idealno 30 otrok v razredu. To omogoča toliko in toliko kolektivnega in toliko in toliko individualnega dela. Mislim, da je izhod za vse v tem, da bodo prosvetni delavci radi nudili pomoč nadarjenim in manj nadarjenim. Za to delo je več oblik. Ne smemo pa se odreči velike odgovornosti. Kdo ima pravico reči, da je nekdo za šolo za nadarjene, ali za šolo za manj nadarjene. Eden izmed tovarišev je povedal, da v Nemčiji odločili za pomoč nadarjenim. Rekli so, da je za njih največja škola nadarjenih človek. Ti morajo izdelati minimalni program. Torej ne selekcije, temveč pomoč manj nadarjenim. Postavljamo osemletno šolsko obveznost. Povsod se osemletne šolske obveznosti ne bomo mogli uvesti naenkrat. Zavedati pa se moramo, da ta cilj ujavljamo že deset let. Južne republike bodo imele več težko kot mi. Težji diskusijo smo v zvezi s diskusiji morali voditi proti odporu za sprejem sklepa, češ naj bi bila osemletna šolska obveznost samo za Slovenijo in Hrvaško, ne pa za Makedonijo in Črno goro. Mi gremo k reformi šolstva iz manjših pozicij. Razlike bodo v star-

tu, ne pa v cilju. V kmetijskih krajih bo imela diskusija verjetno reakcionarni značaj. Razred, ki je izgubil oblast, se vedno sklicuje na svobodo. V mariborskem okraju smo imeli dva ali tri šolske odbore, kjer je bilo govora, naj bi uvedli verouk zopet v šolo in tudi pri tem so se sklicevali na svobodo.

Se eno vprašanje, ki ga morajo komunisti načelno rešiti. To je vprašanje dela in vprašanje politične vzgoje. To ni eno in isto. Treba je politično vzgojati in vzgajati v delu. Politična vzgoja, če izhajamo iz psihologije, je poudarjanje tehničnih spretnosti. Delo pa je pri nas moralna vrednota, ki jo mora imeti vsak človek, tudi tisti, ki nima umazanih rok. Ves naš pouk poteka v spoštovanju do dela tako, da otrok spozna, kje je napredek. Delu se daje pri nas mnogokrat primitivni pomen, to je da bi naj spoštovali le tako delo, pri katerem si umažeš roke. Delo kot najvišja moralna kategorija more nastati enako pri fizičnem oči pri umskem delavcu.

Kaj je enotnost šole? Povedal bom svoje mnenje. Nekateri nam razumejo enotnost šole. Nekateri šole zreducirani na vprašanje idejne usmerjenosti. Mi danes ne moremo imeti drugačne idejne usmerjenosti, kot socialistično usmerjenost. Tudi buržuazno šolstvo je imelo buržuazno idejnost v šoli. V vsaki taki šoli so učili za svoj razred in za drugega. O idejnosti šolstva ni treba več diskutirati. Kaj razumeemo pod enotnostjo šole? Pod enotnostjo šolstva razumeemo tak sistem, ki nikjer ne prekineja sistema prestopa iz ene šole v drugo. Če je nekdo končal osem let šole, ima pravico do vstopa v srednje šole. Če je nekdo končal srednjo šolo, ima pravico do vstopa na univerzo. Enotnost šole je v tem, da vsak, ki obvlada

znanje šole nižje kategorije, lahko prestopi v šolo višje kategorije. Dijak 6. gimnazije na primer prosi, da bi v enem letu napravil 7. in 8. razred. Tega ne moremo dopuščati. Mladina naj se redno šola. Tisti pa, ki so v delovnem procesu, lahko privatno polagajo izpite kjerkoli. V ZDA velja znanje tako na izpiti kot v življenju, ne pa formalna pot šolanja. V ZDA lahko vsak opravi maturu, le opravi- ti jo mora. Poudarjajo, da je važno znanje, in ne formalna pot do tega znanja. ZDA so si na ta način dobile nebroj ljudi. Tisti ljudje, ki sami študirajo, bolj študirajo kot tisti, ki poslušajo. Pravilno je, dvigati nadarjene in to naj dopušta novi sistem. Gre pa za novi sistem, katerega ne moremo diferencirati. Nadarjenim dijakom za fiziko bomo pomagali v fiziki, nadarjenim za matematiko pa v matematiki. Tega pa ne moremo rificirati v sistem. Zakaj smo zavrnili predlog za gimnazijo treh tipov? Človek ne bi vedel, kam naj se usmeri. Vprašanje pa je tudi tu kvaliteta profesorjev. Dober matematik bo tisti, ki bo imel dobrega profesorja. Na te stvari moramo realno gledati. Diferenciacija ni enostavna stvar. Naj vsak profesor dijakom, ki so dobri v njegovem predmetu, posveti še posebno pozornost. To so delali profesorji že od nekdaj.

Edina diferenciacija, ki jo lahko dopustimo, je eksperiment ali pouk v kurzih, krožkih res vodi večje uspehe ali ne. To smo dolžni narediti zlasti, ker nekateri zahtevajo, naj celo enotno šolo damo pod lečo in preizkus.

Vprašanje moralne vzgoje. Strinjam se z vsemi tistimi, ki so pristajali moralne vzgoje. Ne verjamem tistim, ki zahtevajo vklju- čitev moralne vzgoje v splošni pouk. Kolikor pouka v moralni vzgoji ne dohajamo, je to vprašanje našega nedružbenega gleda-

nja na moralno vzgojo. Če začnemo pri moralni vzgoji govoriti o lastnostih in če moralni pouk obravnavamo družbeno, ne more postati moralna vzgoja učenje kate- kizma. Vzemimo samo vprašanje izkoriščanja človeka po človeku. Ali nimamo dovolj materiala iz vsakodnevnih dogodkov, da bomo obsodili izkoriščanje? Za otroci med seboj pokušajo drug drugega izkoristiti. Izkoristiti hoče šola dom in dom šole. V tovarni se kaže izkoriščanje v gos- podarskem kriminalu. Ali nima- mo še veliko najpogostejšega izko- riščanja — izkoriščanja človekove zaostlosti. Osnov za moralno vzgojo nam torej ne manjka. Na- stala je zadrega, ker nismo na- delali razrednega značaja delav- ga razreda, ker smo vzeli normo iz verske moralke, le da smo iz- pustili boga.

Nisem pristal preizkusnega šol- stva. V Mariboru smo hoteli za- četi s poizkusno šolo. Posvarilo se je vprašanje 7 milijonov di- narjev. Učitelj v poizkusno šolo ne bo verjel. S takimi šolami, dra- žiš samo reveža učitelja na Po- horju. Raje kot eni šoli 7 milio- nov dinarjev, bi dal 70 šolam po 100 tisoč dinarjev. Naj se javi ljačo eksperimentatorji, da bo eksperimentiralo 70 ljudi, to je bolj kot ena šola s 7 milijoni dinarjev. Taka šola nima nobe- nega vpliva. To ne bi bila boljša šola, temveč favorizirana šola s boljšimi pogoji dela. S tako šolo ne moremo drugim soliti pamet.

Tov. Isaković (Beograd)

Podpiram vašo skupščino od strani Združenja učiteljev in profesorjev Srbije. Skupšči- ni sem z zadovoljstvom pris- stoval, ker sem se prepričal, kako koristno delo opravljate. Bavimo se s približno enakimi vprašanji. Pri reformi ne sme-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Učno osebje in reforma šolstva

V dosedanjih razpravah o re- formi šolstva in izobrazbi učnega osebja nismo dovolj razpravljali o tem, kakšne so možnosti za izo- brazbo zadostnega števila učnega osebja za naše bodoče osemletne šole. Ako napravimo načrt šolske mreže za bodoče osemletne šole v nekem okraju, nam ne bode po- kaže, da za njegovo izvedbo potre- bujemo večje število učnega oseb- ja, kakor ga imamo sedaj na osnovnih šolah in na gimnazijah.

Uspešno delo v šoli bo mogo- če, ako znižamo število učencev v razredu na 25 do 30 učencev. Na nižjih gimnazijah imamo od- delke, ki smajo do 50 in celo več dijakov. Ob tako visokem številu učencev v oddelku je individual- no ali skupniško delo z učenci nemogoče, prav tako skupniško delo v delavnicah.

Vprašanje je, ali sploh moremo na naših petih učiteljskih vzgoji- ti zadostno število učnega osebja prihodnjih pet ali šest let, ne glede na reformo naših splošnoizobra- ževalnih šol.

Zal, da še ni objavljena stati- stika živih otrok v starosti šolske obveznosti, da bi lahko točno ugotovili, koliko otrok bi moralo hoditi letos v šolo.

Do leta 1950 so morale šole v letnem poročilu prikazati število šoloobveznih in šoloobiskujočih otrok. Sedanje statistike iz- kazujejo samo šolo obiskujoče otroke. V prejšnjih statisti- kah je bilo izkazanih približno 0,60 šoloobveznih otrok, ki šole ne obiskujejo. Ta procent je precej konstanten. Po odbisku verjetno umrlih otrok v vsakem letu nam statistika pokaže, da imamo v rojstnih letih, ki so za- jeta v obseg osemletnega obvez- nega šolanja, na ozemlju LRS na- slednje število. (Tabela na 3. str.)

K učencem, ki obiskujejo šolo v starosti šolske obveznosti, mora- mo pristeti še okrog 1274 otrok, ki šole ne obiskujejo, in 1930 otrok, ki so zajeti v pomožnih šolah. (Za slepe, gluhe, manj na- darjene, socialno ogrožene ter za invalidno mladino.)

Ako seštejemo število šolo ob- iskujočih otrok in šoloobveznih otrok, ki šole ne obiskujejo; dobi- mo skupno število 212.773, ki je za 4039 večje od števila otrok 208.734, ki jih obsega osem roj- stnih letnikov, ki so v tekočem šol. letu šoloobvezni. Teh 4039 otrok predstavlja število leta 1949 rojenih otrok, ki obiskujejo prvi razred osnovnih šol, in diake po- navljale v nižjih razredih gim- nazije, ki še obiskujejo šolo, če- prav so že zadostili šolski obvez- nosti.

Na osnovnih šolah je bilo ob- pričku tekočega šolskega leta skupno 4558 učnih oseb, od tega 4155 stalnih, 300 honorarnih in 96 upraviteljev, ki ne poučujejo.

Razmerje med moškimi in žens- kim učnim osebjem je v odstot- kiš izraženo 19,79 % : 80,21 % ali približno 1 : 4.

Na učiteljskih in v višjih raz- redih gimnazij je naslednje šte- vilo dijakov:

Učiteljske	viš. raz. gimn.
raz. št. dij.	raz. št. dij.
I 336	V 1622
II 310	VI 1385
III 382	VII 1704
IV 232	VIII 1402
V 363	—

I-V 1623 V-VIII 6113

Na učiteljsku je razmerje med številom dijakov in dijakinj 20,33 % : 9,67 % ali približno 1 : 4.

Na osnovni šoli je 4716 oddel- kov, učnih oseb je 4558; torej manjka 158 učnih oseb; 300 oseb je honorarnih, ki lahko vsak čas odpovedo službo, zato potrebujemo na teh šolah 458 novih učnih oseb, da bi vsak oddelček imel svojega stalnega učitelja.

Po gornji razpredelnici o šte- vilu dijakov na učiteljskih bo v prihodnjih petih letih prišlo z učiteljske vsako leto približno 300 mladih učiteljev.

Ako računamo, da odpade vsa- ko leto približno 5 % učnih oseb zaradi upokojitve, smrti, ostav- ki, dr. odpade letno približno 220 učnih oseb, ki jih je treba nadome- stiti, za pomožne šole bi potrebo-ovali za prihodnjih 10 let vsaj 30 — 40 učnih oseb letno, za di- jake domove in vajejske ter kmečke gospodarske in gospodinj- ske šole 15 — 20 letno, t. j. skup- no 260 — 280 učnih oseb na leto ali za prihodnjih pet let najmanj 1300, če bi ostalo v razredih isto število učencev. Z učiteljske bi pri- šlo približno 1500 učiteljev, torej kakih 200 več, kakor bi jih bilo treba ob enakem številu učencev.

Na osnovnih šolah nam letos po gornjem računu manjka kakih 450, na nižjih gimnazijah kakih 600, skupno čez 1050 učnih oseb. Za šol. leto 1954/55 pravi M. Vi- rant-Zajček v publikaciji Zavoda za statistiko LRS »Prikazi in štud- iji«, letnik I, št. 6, stran 10, »našim šolam manjka najmanj 1000 novih učnih oseb... pri tem ni upoštevanih še okrog 1000 honorarnih predavateljev.«

Primerjamo sedanje število šo- loobveznih otrok s številom šolo-

obveznih otrok v šolskem letu 1961/62, torej čez šest let, ko bo- do hodili v šolo otroci rojstnih let od 1947 do 1954, kakor je nave- dano v razpredelnici na 3. strani.

V tekočem šolskem letu imamo 208.734 otrok, čez šest let bo okrog 243.637 šoloobveznih otrok, t. j. za približno 35.000 otrok več, kakor jih imamo sedaj, to se pravi, da bomo potrebovali za te učence najmanj še 1000 učiteljev. Dotok z učiteljske bo za 200 učnih oseb sicer znižal sedanjih primanj- kljaj, delno bo primanjkljaj zmanj- šala tudi univerza. V š. l. 1954/55 je diplomiralo 140 absolventov od 1400 vpisanih dijakov na filozof- ski in prirodoslovni — matemati- čni fakulteti, t. j. krajaj 10 % od diplomantov gre komaj 70 % v prosvetno-znanstveno stroko. Število šoloobveznih otrok bo predvidoma raslo v naslednjih letih takole:

1955/56	1956/57	1957/58	1958/59
208.734	212.675	217.487	220.603

1959/60	1960/61	1961/62
230.104	241.442	243.637

To nam kaže, da bo povprečen prirastek v teh šestih letih približno 6000 otrok na leto, kar zahteva letno 180 do 200 novih učiteljev.

Sedanja učiteljska nam ne morejo dati tega naraščanja. Univerza bo komaj zadostila potrebam po učnem osebju na višjih gimnazijah in na srednjih strokovnih šolah ter sedanjemu primanjkljaju 600 učnih oseb na nižjih gimnazijah.

Višja pedagoška šola nam ne da novih učnih oseb, ampak jih samo prekvalficira. Od kod naj vzame predvidena Pedagoška akademija svoj naraščaj, ni mogoče določiti, ker sedanje števil- nostanje dijakov v višjih razre- dkih na gimnazijah, komaj zadostuje za vse naše fakultete.

Iz tega sledi, da bo v teh šestih letih rasel primanjkljaj uč- nega osebja za osnovne in osem- letne šole od leta do leta in bo v š. l. 1961/62 znašal 1200 — 1300 učnih oseb.

Kje bom dobili to število novih učiteljev in kako jih bomo vzgo- jili, je eno najtežjih vprašanj pro- svetne politike. Kako bomo vzbu- dili med mladino večje zanimanje za učiteljski poklic? Enoletne ali dvoletne šole za absolvente sred- nih šol bi morda nekoliko ubla- žile pomanjkanje učnega osebja. Ustvariti pa moramo učiteljsku boljše življenjske pogoje, da ne bo bežalo iz prosvetne službe.

C. V. J.

Diskusija na republiški skupščini

(Nadaljevanje s 1. strani)

Moje izgubiti izpred oči, da je treba vzgajati pri učenju toliko ljubezen do šole, da bo sam hotel priti do najvišjega razreda. Naši člani bodo imeli v zvezi s tem težko nalogo. Na naših skupščinah govorimo, kako moramo iz naših učencev napraviti ne samo koristne člane naše družbe, temveč tudi socialistične patriote, torej take, ki ljubijo Slovenijo, čeprav so iz Makedonije, take, ki se v Sloveniji radujejo makedonskih uspehov. Naše društvo mora opozorjati na stvar, ki ovirajo naše uspehe. Naši uspehi bodo večji, če bomo delali skupaj. Kdaj se bo uknila tretja in četrta izmena v šolah? Vemo, da te spremembe ni mogoče doseči čez noč. V treh izmenah dnevno ne moremo otroka pravilno vzgajati, v njem ne moremo razvijati estetskega čuta.

Tov. Roman Albreht

Razveseljeno je, da je občni zbor tako temeljito pretehtal problem reforme šolstva in da ga je z družbene strani tako temeljito osvetlil. Poleg tega, da sodeluje pri izgradnji našega bodočega šolskega sistema, bi se organizacija, ki ima značaj sindikalne organizacije, morala orientirati tudi na drugo stran, to je na vseljevanje dela članstva, da bo sposobna realizirati reformo šolstva. Če bi se zanimali le za šolski sistem, pri tem pa pozabili, da je naloga organizacije tudi usposobiti učitelje in profesorje, da uveljavijo nove principe, bi zelo grešili. V tem smislu bi se morala organizacija temeljito angažirati pri proučevanju splošnih družbenih problemov. Če bomo govorili samo s stališča pedagoških problemov, bomo storiili pre malo. Eno so principi, drugo pa je pedagoška praksa. Če hočemo novo šolo, moramo vedeti, kam vodijo ekonomski in socialni procesi in pa, da moramo zanje usposobiti bodočega državljanca. Kar se tiče laične javnosti, bi bilo krivično reči, da se ne zanima za problem šolstva. Na vseh občinah zbirajo s postavljenimi ljudje vprašanja o strokovnem šolanju in celo o materialnih problemih. Ugotavljamo, da se v proizvodnji kažejo že zelo občutne in nevarne posledice, kar šole premalo usposablja ljudi za delo v proizvodnji. To je gledano predvsem z vidika strokovnih šol. Prav bi bilo, da pedagoški delavci, ki govorijo o splošnih strokovnih šolah, vedo tudi, kako danes človeka usposablja za strokovno šolo.

Strokovne šole imajo preveč strokovno izobraževalnega programa. Zato so preobširne in presegajo sposobnost učencev. Ti ne razpolagajo s splošnim znanjem, ki bi ga morali prinesiti s seboj. Želijo bi, da imate z vidika proizvodnje probleme pred očmi. Predlagam, da bi se v tem letu temeljito angažirali na proučevanju splošnih problemov. To sem govoril zato, da bi vas prepričal, da so fizični delavci zainteresirani na šolstvu. Ko bomo v širši javnosti razpravljali o predlogih za obvezno šolo, bi bilo prav, da bi pri tej diskusiji pedagoški delavci sodelovali in pomagali.

Materialna vprašanja

Tov. Zedšar

V vseh referatih je bilo indrečno nakazano vprašanje našega otroka. Postavljeni smo zaradi otroka in o ekonomskem in socialnem stanju bi morali govoriti. Ko rešujemo vprašanje šolskih prostorov, rešujemo zdravje našega otroka. Ne bi smeli dovoliti pouka v več kot dveh izmenah. V kratkem bomo imeli 450.000 šolobveznih otrok. S tem se bo povečala potreba po prostoru in učnem kadru. Ko govorimo o reformi šolstva, moramo govoriti tudi o šolskem prostoru. Slišimo, da grade ponekod prerazkošne šolske zgradbe. Pri izdelavi načrtov imajo glavno besedo arhitekti in zdravniki: ne pa šolniki. Pogosto gledamo slike šol in izkustvo, manj pa razmišljamo o naših šolah. Za štiri razredne šole potrebujejo načrte okrajši. Tako se zgodi, da delajo mladi arhitekti načrte in ker je šola zgrajena, šole ugotavljamo, da ni v redu.

Zdnavstveno stanje naših otrok ni majhno izziv. Ne moremo reči, da je stanje boljše na deželi kot v mestu, celo slabše je. Nekateri okrajši zelo temeljito skrbijo za dopolnilno prehrano otrok, dajejo najpogostejša našim materam itd. Zavod za socialno zavarovanje ne bi smel misliti samo na kurativno, temveč tudi na preventivno. Ne bi smel razpravljati samo o tistih delavcih, ki so vključeni v delovni proces, temveč tudi o tistih, ki se na deo šole prijavljajo.

Ko govorimo o stankovanjih prosvetnih delavcev, bi se mo-

Tov. Kimovec Franc

Vašo skupščino pozdravljam v imenu Socialistične zveze. Mogoče sem najbolj reden spremljevalec vaših skupščin, ker sem sam prosvetni delavec. Danes imam občutek, da v auditoriju ni prišla prav do izraza odgovornost do skupnosti in to me nekam moti. Zaradi tega, ker se mi zdi, da če te ne bo, prosvetni delavci ne bodo mogli zavzeti tistega mesta v našem družbenem življenju, ki jim po vrednosti gre. Zamislimo si, kako je potekal proces ljudske revolucije. Revolucioneira sile, ki so jo privedle, so bile žive tudi med prosvetnimi delavci. Sedem herojev iz vrst prosvetnih delavcev in toliko v toliko žrtev nas vse moralno obvezuje. Ta generacija se je zavedala skupnosti, ne samo slovenske, temveč jugoslovanske skupnosti in skupnosti delavskega razreda, ki je iniciator našega preobrnjenja v svet. Kaj nam pripravlja proces družbenega upravljanja? Je vrsta poklicev, ki jih ne moremo šteti med uradniške, najmanj pa morejo biti to prosvetni delavci. V prosvetni stroki se javljajo novi problemi. Večkrat moramo, da smo pred vojno imeli 17 gimnazij, danes na njih je 34. Ne mislim, da jih je preveč, težko pa je reči, če je bilo 10 let dovolj, da bi ustvarili dovoljno materialno podlago za 34 gimnazij. Nepristno smo gradili nove tovarne in zagotavljali pas skoz in skoz.

Ob problemu družbenega upravljanja, ki se je začelo razvijati leta 1953, se moramo zavedati, da je družbeno upravljanje naša širša fronta za realizacijo socialističnih odnosov med ljudmi in da se v tej realizaciji odnosov razvija socialistična etika. V šolo smo uvedli moralni pouk. Moralna vzgoja doživlja od prvega razreda do univerze najrazličnejše faze. Vs ta proces mora biti inteligenca sposobna spremljati. Ta pouk smo uvedli zato, da bi iz osnovnih postavk marksistične filozofije povedali kaj gre v socialistični družbi. Ta etika pa šele nastaja in se sedaj materializira v organih družbenega upravljanja.

Govorimo n. pr. o kriminalu. Ljudje dobro razumejo, da je tatvina vzeti sosedu 10 din. Ne štejejo pa za tatvino, če v tovarni vzame nekdo kos pločevine in si napravi doma streho. Če smo vsi lastniki, s tem se ni rešeno, da smemo negotovsko ravnati. Ne očitam vam neprizadevnosti v tem pogledu. V času umazanih političnih bojev v stari družbi se je skušal učitelj izogniti tedi in je raje iz mirne sobe gledal, kaj se vse dogaja. Danes smo pa vsi soodgovorni in vsi moramo biti v centru življenja pri vseh zadevah, ki so napredne sile. Delavskega razreda pa seveda ne gre izločiti iz lumpenproletariata. Ljudski odbor ne more izpolnjevati obveznosti, če nima sredstev, za oddajo sredstev pa je treba ustvariti med ljudmi razpoloženje. Prosvetni delavci zato ne morejo biti uradniki. Stvari se seveda ne bodo spremenile čez noč, toliko prej pa se bodo, kolikor bolj bodo pomagale zavestne sile.

Glavne smernice osnutka uredbe o pravici učnega osebja do brezplačnega stanovanja in kuriva

Vprašanje pravice učnega in vzgojnega osebja do brezplačnega stanovanja in kuriva na ozemlju LRS je bilo doslej urejeno z Uredbo o pravici učiteljev, vzgojiteljev in profesorjev do brezplačnega stanovanja in kuriva iz leta 1950. Mimo tega so se uporabljala pri izvajanju te pravice tudi načela zveznega Pravilnika o dodatkih in nabavi za učno in vzgojno osebje na vasi z dne 21. IV. 1951 in predpisi republiških. Navodila za izvajanje Uredbe o pravici učiteljev osnovnih in osrednjih šol do brezplačnega stanovanja in kuriva iz leta 1950.

Novi osnutek Uredbe o pravici učnega in vzgojnega osebja do brezplačnega stanovanja in kuriva pa se opira na predpis 2. odstavka 29. člena Uredbe o nazivih in plačah uslužbenec v prosvetno-znanstveni službi (Ur. l. FLRJ št. 14-137/52), ki se glasi:

»Učiteljsko in vzgojno osebje v vseh ima pravico do brezplačnega stanovanja in kuriva.«

Glede na to je upoštevajoči tudi upravno-teritorialne spremembe, ki so se med tem izvršile na območju LRS, je sekretariat Sveta za prosveto in kulturo izdelal osnutek Uredbe o pravici učnega in vzgojnega osebja do navedenih ugodnosti ter ga dostavlja Sekretariatu za zakonodajo pri Izvršnem svetu Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije, vsem OLO ter republiškim odborom združenih prosvetnih delavcev na menije.

Na osnovi predlogov in mnenj vseh teh organov ter na podlagi v tej zvezi pridobljenih izkustev, je bil osnutek ponovno predelan in sešavljen v obliki, kot je sedaj odobril Svet za prosveto in kulturo za predložitev Izvršnemu svetu.

V naslednjem so našteje glavne značilnosti osnutka ter poudarjena tista načela, ki so nanovo vnesena v ta osnutek.

1. Ugodnost brezplačnega stanovanja in kuriva bi z osnutkom te uredbe bila priznana tudi okrajnim prosvetnim inšpektorjem, katerih poglavitno delovno področje zajema tudi vasi.

S tem prihaja do izraza želja, ki je bila s posebnim poudarkom izražena v predlogih: OLO Ljubljane, Celje, Murska Sobota, Gorica ter Zdrženja učiteljev. Tudi v republikah Hrvaški in Srbiji so okrajni prosvetni inšpektorji zavezani z uredbo o priznanju navedenih ugodnosti.

2. Nadaljeje vprašanje, ki je tvorilo bistven predmet razmotrivanja pri sestavi osnutka je, za katere kraje naj veljajo ugodnosti iz uredbe oz. kateri kraji naj se izključijo iz ugodnosti, ki jih predvideva uredba.

Po predpisih uredbe o pravici učiteljev osnovnih in osrednjih šol do brezplačnega stanovanja in kuriva z dne 29. X. 1949 so bili od pravice do brezplačnega stanovanja in kuriva izveti učitelji, ki so službovali v mesnih, krajih, kjer je bil sedež OLO ter industrijskih krajev.

Po Uredbi o pravici učiteljev, vzgojiteljev in profesorjev do brezplačnega stanovanja in kuriva z dne 8. VII. 1950, ki je doregala Uredbo z dne 29. X. 1949 in ki v stvari še sedaj velja, pa so izključeni od navedenih ugodnosti uslužbenec prosvetne stroke, ki službujejo v krajih, kjer so sedeži OLO in v industrijskih krajih.

Po zakonu o razdelitvi LRS na mesta, okraje in občine z dne 18. 4. 1952 je znašalo število krajev s sedežem OLO skupno 19 in to: Celje, Črnomelj, Gorica, Kočevje, Kranj, Krško, Ljubljana, Ljutomer, Maribor, Murska Sobota, doljica, Sežana, Slovenj Gradec, Šoštanj, Tolmin in Trbovlje. Število krajev s sedežem OLO pa se

je z zakonom o območjih okrajev in občin v LRS (Ur. l. LRS št. 21/55) reduciralo na skupno 14 in to: Celje, Gorica, Kočevje, Koper, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Novo mesto, Ptuj in Trbovlje.

Kateri kraje pa je smatrati za industrijske kraje in jih izločiti od navedene ugodnosti je bilo prepuščeno prosti presoji OLO.

V prvotni stilizaciji osnutka predmetne Uredbe je bilo predvideno določilo, da se imajo smatrati za »vase« vsi kraji, ki imajo manj kot neko določeno število prebivalcev. Številni predlogi, ki so bili podani k temu določilu s strani OLO, so se ogrevali za to, da se število prebivalcev za kraje, kjer naj prosvetni delavci — uslužbenec uživajo ugodnosti Uredbe, določijo na 1500 oziroma 2000. Sekretariat za zakonodajo Izvršnega sveta LRS se ni strinjal z navedenim določilom in menil, da bi bila bolj na mestu negativna opredelitev pojma »vase« tako, da bi se določilo, »v katerih okrogom kakšnih krajev pravice do ugodnosti ni.«

Glede na to je v osnutku rečeno, da veljajo ugodnosti za vse kraje na ozemlju LRS izvenih izrecno naštetih krajev, ki jih je po številu 23 in ki imajo izrazito obsejnost mesta.

Skoraj oboje hkrati smo letos končali: staro koledarsko leto in prvo šolsko polletje. Ta sovpad je bil vzrok mnogih negotovosti že takrat, ko se je novi šolski koledar pojavil šele kot predlog. Ze tedaj je zaradi tega raslo nezadovoljstvo po šolah in družinah od dne do dne, dokler ni doseglo vrh v noveletnih dneh.

Sicer je že bilo o umestnosti in neumestnosti novega šolskega koledarja marsikaj zelo tehtnega napisane in povedanega, a je kljub vsemu le ostalo pri nedoliku, da se z novim šolskim letom stari avznovi red zamenja z novim. Če vse doslej napisane in izrečene misli šolnikov in staršev v tem ukrepu niso našle razumevaljivosti, ušes, si ne domisljamo, da bo to naše razmišljanje o istem vprašanju kaj plovilo na to poglavje našega šolskega življenja. Zato bi se v teh vrsticah nikakor ne upali spuščati v debato o matematično-astrofizični logiki novega šolskega koledarja (saj traja prvo polletje komaj 15 tednov, a drugo skoraj polnih 21 tednov), temveč bi radi le kot kronisti zabeležili dve ilustrativni zgodbi, ki nam na dovolj zgovoren način pripovedujeta o življenjski upravičenosti novega šolskega koledarja.

Prav zanimivo in vznemirljivo je bilo tisti »strašni dan«, ko se deli spricevala. Povsod je človek lahko opazoval gručo otrok. Celo skalo dinstovani z vsemi odtenki si lahko videli na teh obzidjih. Skoz vrsta osnovnih šol so se ta dan vspavalji otroci kot škoreci. Vse je viselo od njih: vezalke, kape v žepih, torbe odveze... Ta dan se niso imeli časa pošteno obleči ob koncu pouka, ko so jim razdelili knjižice. Vsak je pograbil svojo knjižico in kot vihar tekli proti domu. A ne vsi. Vmes so bili nekateri, ki so se prav ta dan počesnje in skrbneje pripravljali na hodniku pred omarami kot druge dni. Tudi domov so šli počasi in previdneje.

Slučajno sem šel mimo neke ljubljanske osnovne šole prav v rilo. Naše društvo ni pristopilo k problemu šolskega prostora študijsko in ni razvilo širše propagande.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Slučajno sem šel mimo neke ljubljanske osnovne šole prav v rilo. Naše društvo ni pristopilo k problemu šolskega prostora študijsko in ni razvilo širše propagande.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vprašanje je zelo aktualno zlasti v republiških centrih. Premalo smo se naslonili na lastne sile. Vseč mi je, da ste v Ljubljani osnovni lastno stanovanjsko združbo. Moral bi to razširiti na vsa republika. Težko je predvsem stanovanjsko vprašanje za učitelje na vasi, kadar grede v pokoj.

Tudi stanovanjsko vpraš

Metode proučevanja in izobrazba kadrov za gospodarstvo

O važnosti vzgoje in izobrazbe strokovnega kadra ni potrebno posebej govoriti. Ker smo si doli pripravili za reformo in za nekatere bistvene spremembe v šolstvu, imamo namen, da skriti se elementov, ki jih bomo pri vzgoji in izobrazbi strokovnih kadrov morali upoštevati. Reforma strokovnih šol ne bo morala naslanjati na nekatera dejstva, ki jih terjajo naše gospodarstvo.

V Sloveniji je v nižjih strokovnih šolah po podatkih SPK LRS zastopanih okrog 150 različnih poklicev, nova nomenklatura pa jih predvideva preko 2000. Torej se pojem reforme strokovnih šol znatno razširja na reformo vzgoje in izobrazbe strokovnih kadrov. To pa tudi zaradi tega, ker:

1. V našo proizvodnjo prihajajo in bodo še prihajali kadri tako iz šol kakor tudi iz podjetij, kjer so se učili (velja za kvalificirane poklice).

2. Zahteve za tiste poklice, za katere se pripravljajo učenci v šolah, in za tiste poklice, za katere se pripravljajo s priučevanjem na delovnih mestih, so praktično enake.

3. Proizvodnja dobiva po poti

priučevanja na stotine delavcev, ki se uče raznih poklicev, torej neprimerno večje število, kakor pa jih dajo strokovne šole. Zato moramo obe poti (strokovno šolo in priučevanje na delovnih mestih) obravnavati kot enako pomembni.

Zato upravičeno lahko zahtevamo, da reforma vzgoje in izobrazbe strokovnih kadrov gledamo kot celoto, ker strokovnega šolstva in izobrazbe za proizvodnjo ni mogoče ločiti.

Metode proučevanja.

Reforma vzgoje strokovnih kadrov ne bo popolna, če si ne bomo uredili priučevanja. Analiza, kako se naši vajenci uče praktičnega dela, kaže, da imamo neizkoriščen čas, ki je za učenje na razpolago. Vsakdo ve, da učenje na razpolago. Vsakdo ve, da učenje na razpolago. Vsakdo ve, da učenje na razpolago.

Končni rezultati praktičnega dela

Ce primerjamo vaje v obrti, industriji in učenec industrijskih šol v odstotkih, so rezultati sledeči:

Ocena posameznih faz dela	Skupna ocena	Me-re	Rav-nost	Kot-nost	Lič-nost
Dosegljive točke:	100	40	15	18	26
Vajenci v obrti	67,81	82,4	63,6	61,9	52,2
Vajenci v industriji	75,08	79,7	72,8	72,8	58,5
Učenci industrijskih šol	86,04	96,7	81,0	77,0	79,7
Ocena po vrstah dela:	Pilje-nje	Seka-nje	Zaga-nje	Reza-nje	Vrta-nje
Dosegljive točke:	54	15	18	5	8
Vajenci v obrti	63,2	77,2	68,9	59,3	84,1
Vajenci v industriji	70,1	82,6	82,6	65,7	82,8
Učenci industrijskih šol	86,4	86,4	84,1	67,0	99,5

Tabela sama nam brez komentarja dovolj pove. Nekateri vajenci nimajo sistematičnega pouka, ki je za prvi letnik prav posebno važen. Vajenci, ki so v tovarnah pod posebnim nadzorom, ali kot pravimo, da se uče v vajenskih kotičkih, so to mnogo bolj odrezali kakor v tistih podjetjih, kjer se uče samostojno. Popolnoma nedvomno je tudi, da sta sistem in metoda, ki sta uvedena v industrijskih šolah, dala dobre rezultate.

Kakor je znano, se mojstri poslužujejo predvsem dveh načinov pri učenju praktičnega pouka:

1. Metoda pripovedovanja.

2. Metoda kazanja.

Metoda, kjer se samo pripoveduje, je za učenje praktičnega dela brez dvoma slaba, če ne upoštevamo še vidikov, ki so pri praktičnem delu nujni (položaj) učenca, sposobnosti, izkustvo itd.).

Metoda kazanja je lahko zelo

uspešna, če predvideva principe, ki so za priučitev praktičnega dela nujni: postopnost, sistematičnost, analiza dela, položaj, doseženo znanje, sposobnosti itd.

Obstaja še druga metoda, ki je dala izredno dobre rezultate in s katero pripravljajo vsezi center za vzgojo kadrov v Zagrebu kader za podjetja. Ta metoda priučevanja je zelo enostavna in jo je možno v zelo kratkem času posredovati tistim, ki se ukvarjajo s priučevanjem novincev ali osebja, ki ga je treba naučiti novih del. S to metodo priučevanja so dosegli lepe rezultate pri priučevanju v Ameriki, Franciji, Angliji in v zapadnih državah. Kateri so osnovni principi te metode?

1. Celotna metoda sloni na izkustvih priučevanja v industriji.

2. Metoda je izraz zbranih pedagoških principov, ki so splošno znani, jih pa posredujejo na tako poljuden način, da so lahko umljivi vsakomur.

3. Osvajanje metode sloni na praktičnih nalogah iz poklica, v katerem dela kandidat. Celotno delo pri podajanju snovi sloni na tem, da se tečajniki (mojstri) prepričajo o pravih in nepravilnih načinih učenja.

4. Metoda daje udeležencem jasne pojme o:

— pripravi za priučevanje;

— program organizacije izobrazbe (ne glede na stroko ali poklic);

— analizi dela (posamezne operacije so razdeljene na važne faze, te pa na posamezne ključne točke; te niso točno izvedene, so ogrožene kvaliteta, varnost človeka in lahka izvedba.

5. Poučevanje praktičnega dela sloni na sledečih principih:

a) psihološka priprava tistega, ki ga želimo poučiti, označevanje smotra dela, vzbujaanje učencev interesov in zagotovitev ustreznega položaja (drže, mesta, kjer najbolje vidi ali dela);

b) kako na najbolj uspešen način pokažemo določeno delo z označitvijo posameznih faz in ključnih točk. Pri tem pa je posebno važno, koliko lahko učence nenkrat osvoji;

c) v tretjem delu pa je ob razloženo, kakšen je proces osvajanja, to je, kako je učenec razumel in kako delo izvršuje pod kontrolo mojstra. To se vrši tako dolgo, dokler učenec ne zna;

d) v četrtem delu se prične samostojno delo učenca, vendar

še pod nadzorstvom mojstra, dokler je potrebno. Učenec prehaja polagoma na popolnoma samostojno delo.

Opisana metoda je prikazana seveda zelo skopo in drugate tudi ni mogoče. Ima pa namen, da zainteresira tiste, ki morajo upoštevati, da je metoda priučevanja tudi del reforme. Njki seveda ni rečeno, da je potrebno osvojiti prav to, toda

Bertoncelj Ivan

Karel Vršič se je za vedno poslovil

V Zavrču in Markovcih se je v sredo, 11. januarja 1956, poslovilo od svojega upravitelja, kulturnega in političnega delavca Konrada Vršiča veliko število šolske mladine, učiteljsva, funkcionarjev oblasti in množičnih organizacij ter ostalega prebivalstva iz Haloz in Pruskega polja.

Pokojni Konrad Vršič je bil rojen 23. oktobra 1909 v Novi vasi, pri Markovcih. Osnovno šolo je obiskoval v Markovcih, nižjo gimnazijo v Ptuj in učiteljske v Mariboru, kjer je leta 1935 maturiral. Po končani maturi in odslužbi kadrovskega roka je bil dalj časa brezposeln. Leta 1937 je bil nameščen na osnovni šoli Dobje pri Planini in opravil v Ljubljani leta 1940 strokovni izpit. Nemški okupator ga je takoj po okupaciji zvrnil na Borlu; pozneje je bil kor politično nevaren premeščen v taborišče Kajfeng, kjer je bil na prisilnem delu do jeseni 1944. leta, od koder je pobegnil in se vključil v Kozjaški odred ter ostal v NOV do osvoboditve. Po osvoboditvi je bil demobiliziran in junija 1945 je nastopil službo na sedemletki v Dobju pri Planini; ter postal njen upravitelj. Tu je opravljal tudi funkcijo tajnika KLO Dobje, se

eno je gotovo: dokler ne bo problematika metode priučevanja prodrla kot sistem, tako dolgo ni mogoče reči, da smo za izobrazbo mojstrov storiš tisto, kar je potrebno. Kako posredovati praktično delo pa je problem; kakšnih metod se posluževati, je tudi še nerешeno vprašanje. To pa je eden izmed elementov reforme v izobrazbi kadra za naše gospodarstvo.

Bertoncelj Ivan

kreterja OF in KP. S premostitvijo v truški kraj leta 1949 je postal šolski upravitelj na osemletni šoli v Zavrču, kjer je poleg svojega poklicnega dela opravljal razne funkcije v masovnih organizacijah SZDL, RK, osnov. org. ZK, Prosvetnem društvu in. Org. bivši partizan in rezervni kapetan je veliko pomenil tudi za predvojsko vzgojo. Bil je več let komandir centra, ki je pod njegovim vodstvom osvojil prvo mesto v kraju.

Za vse to požrtvovalno in nesebično delo mu je ljudska oblast dala večkrat priznanje in nagrado, leta 1951 pa je bil odlikovan z medaljo za hrabrost.

Tov. Konrad Vršič nas je zapustil sredi velikega dela. Mučiti ga je začela zavrta bolezen in tudi operacija meseca avgusta lanskega leta mu življenja ni mogla rešiti. Umrl je v strašnih mukah. Izmed govornikov, ki so se poslovili od priučbenega učitelja in vzgojitelja, je govoril tudi načelnik Tajništva za prosveto in kulturo ter predsednik sveta Svobod in ljudsko-prosvetnih društev. Stane Stančič.

Dragi tovariši Konrad!

Kdo bi si mislil, da se bomo po nekaj letih Tvojega prihoda mo-

rali za vedno posloviti od Tebe. Prišel si kot človek, poln elana, poln življenja in horeja, poln idealizma, da vzgajaš in učiš svoj narod o vsem tem, kar je lepega, poštenega, dobrega in plemenitega, da vzgajaš svoj narod v duhu socialističnega patriotizma. Prišel si mod ta haloški svet zato, da našemu ljudstvu vse ono, kar lahko do svojemu narodu pravi slovenski učitelj.

Tako si bil Ti, dragi Konrad! Neumoren v svojem delu in prizadevanju za haloškega človeka, od katerega si čutil vso toplino in polagal vsakdanjo skrb. Tvoje delo ni bilo samo v šoli med mladino, ki si ji bil pravi oče in svetovalec, Tvoje delo je bilo na vseh poprikih našega življenja prav posebno pa si se zavzel za kulturno rast Haloz in haloškega človeka.

Danes se poslavljamo od Tebe kot Tvoj šef, v katerega si imel veliko zaupanje, poslavljamo se od Tebe v imenu Svobod in ljudsko-prosvetnih društev našega okraja, v imenu vseh kulturnih delavcev, ki so Te spoštovali in cenili Tvoje delo. Omahnili si prej, predno si dokončal postavljen si življenjski načrt. Omahnili si sredi velikega dela, ko naš narod kuje srečo in boljše življenje slehernemu našemu človeku in državljanu. Omahnili si prej, predno bi Ti lahko izročili zaslužno diplomu za 10-letno nesebično in požrtvovalno delo na kulturno prosvetnem področju, s katero Te je odlikoval Svet Svobod in ljudsko-prosvetnih društev našega okraja in katera bi Ti naj bila izročena ob Dnevu kulturnega praznika slovenskega naroda 8. februarja.

Za vse to delo naj Ti bo ob slovesu izrečena večna hvala vseh nas, ki smo delali s Teboj, in vseh tistih, s katerimi si delal tako neumorno Ti sam!

Spi mirno v lepi osvobojeni in s krvjo prepojeni slovenski zemlji, katero si tako neizmerno ljubil, se zanjo boril, delal in umrl.

S. Stanič

Šolske ekskurzije

Učitelj, ki želi imeti v šoli čimvečji uspeh, se mora posluževati različnih metod. Kaj pomaga v prirodoopisu govoriti o raznih živilih, ki jih pri nas ni, o kraških pojavih, o izrabljanju toplotne energije, o električnem toku in njega uporabi, o tovarnah in podobno, če določeno učenci o tem le bežno slika iz učiteljevega pripovedovanja ali iz borih učil oziroma slik. Vemo namreč, da je zelo malo šol, ki imajo dosti dobrih učil. Vsekakor bodo učenci imeli mnogo več od tega, če bodo to, o čemer se učijo, tudi videli. Iz prakse namreč vem, da so učenci pri pouku kemije mnogo laže došli snov o kraških pojavih ter si jo tudi mnogo bolj zapomnili, ker smo lansko leto obiskali Postolnsko jamo. Spotoma pa smo videli tudi Kidričevo, Store, Trbovlje itd. Večina se je tudi prvikrat peljala z električnim vlakom, kar je bilo zanje nekaj nepopisno vselega, saj bodo o tem doma vsakomur pripovedovali.

Seveda je potrebno, da ima učitelj na izletu odprte oči in da učenca na vse zanimivosti opozarja. Delo v šoli mu bo potem mnogo lažje.

Na podlagi teh dejstev torej prirejamo šolske ekskurzije in izlete. Toda pogledimo polžbe, kako je s temi izleti. Mi, na primer, smo na skrajnem koncu Slovenije. Če hočemo videti nekaj, kar bi nam koristilo pri pouku, moramo daleč z vlakom. Naši izleti so torej zvežani s precejšnjimi izdatki. Tako se zgodi, da učenci imajo denar za izlet, nima pa ga učitelj. Na naši

šoli je namreč socialno stanje učencev kar dobro.

Tako se zgodi, da učitelji ne prirejajo s svojimi učenci niti najkrajših ekskurzij, ker se upravičeno boje materialnih izdatkov, ki so s tem v zvezi. S tem so torej učenci prikrajšani za izlete po naši domovini. Zavedati se namreč moramo, da so med učenci, posebno na vasi, mnogi taki, ki po izstopu iz šole ostanejo doma. Posebno velja to za dekleta. Fantje imajo še precejšnjo možnost, ko bodo šli k vojakom.

Nikoli ne bom pozabil izleta, ki bi ga morali imeti s III. razredom gimnazije. Zjutraj, ko smo prišli na vlak, naše razredničarke ni bilo nikjer. Tekli smo ponjo domov, solnih oči in v strahu, da bomo vlak zamudili. Ko smo prišli do njenega doma, nam je rekla, da ne bo šla, ker je vreme nestanovitno. Če pa želimo na izlet, naj gremo z ostalimi razredi. Nekateri vztrajnejši smo se po silni priključili ostalim razredom, in ker smo bili brez svojega razrednika, smo sami tavalili do večera po Mariboru.

Mnogi učitelji se namreč izražajo takole: »Lansko leto sem potrošil na izletu okrog 3000 dinarjev. Jaz pa sem potrošila okrog 2000 dinarjev itd., kar se mi je poznalo še naslednji mesec. Letos ne grem nikamor, ali pa nekam v bližino. Če bodo otroci hoteli iti, bodo šli, če ne, pa naj ostanejo doma. Saj me nihče ne more prisiliti, da grem na izlet in trošim svoj denar.«

Če bi tako pregledali šolske kronike našega okraja ali pa tu-

di katerega drugega okraja, bi najbrž videli zelo porazno sliko glede ekskurzij in izletov.

Zato se ne smemo čuditi, če učenci, ko šolo končajo, ne odnesejo iz nje lepih spominov, če nas mogoče niti ne pozdravijo. Nikomur ne morejo pripovedovati, kje vse so bili in kaj vse so videli na šolskih izletih, ko pa nikdar nikjer niso bili. Ne pozabimo namreč tudi na to, da se na izletih lahko učitelj in učenci zelo zblizajo. Ob izstopu iz šole znanje učencev ni zadovoljivo, ker je pač bilo pridobljeno le teoretično. Niso pa imeli prilike videti naših velikih pridobitev. Mirno lahko trdimo, da je njihova razgledanost premajhna. Torej ni vsega kriva prenatrpanost učnega načrta in odpor učencev do učenja, krivi smo tudi mi, ki nismo učencem nudili tega, kar bi morali.

Res pa je, da je učiteljstvo še mlado, da ima torej nižje plače in si mora nabaviti enkrat eno, drugič drugo, tako da mu plača komaj zadostuje za vsakodnevne potrebe. Starejši so poročili, imajo družine in potrebujejo več. Šolski izleti so zvežani s stroški in jih mnogi učitelji težko žrtvujejo. Zato bi po mojem mnenju in tudi po mnenju mnogih tovarišev bilo potrebno, da bi bili stroški učiteljev, ki jih imajo na izletih, povrnjeni. Mnogi namreč mislimo, da v sedanjih časih nihče ne more zahtevati, naj učitelj troši svoj denar za šolske izlete, posebno daljše. To je pač odvisno predvsem od njegove dobre volje in požrtvovalnosti. Vemo pa, da so izleti za kakovitejši pouk nujno potrebni. Učitelj, ki s svojimi učenci ne hodi na šolske ekskurzije in izlete, pa po mojem mnenju ne more biti dober učitelj.

Uredništvo

ŠOLOOBVEZNI OTROCI V LETU 1955/56 IN 61/52

K članku na prvi strani

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
1.	35.918	—	—	—	—	1.	332	1.	38.250	175	1948	28.752	1954	30.009
2.	32.959	—	—	—	—	2.	327	2.	33.286	172	1947	28.220	1953	31.277
3.	31.656	—	—	—	—	3.	385	3.	31.941	170	1946	27.721	1952	32.148
4.	28.777	—	—	—	—	4.	216	4.	28.993	120	1945	19.840	1951	30.702
1.—4.	129.310	—	—	—	—	1.—4.	1160	1.—4.	130.470	637	Sk.	104.533	Sk.	124.136
5.	10.207	1.	155.55	1.	5.781	5.	166	5.	31.709	138	1944	22.582	1950	32.251
6.	6.906	2.	12.346	2.	4.779	6.	127	6.	24.158	169	1943	27.542	1949	30.662
7.	3.835	3.	7.886	3.	3.728	7.	61	7.	15.500	167	1942	27.396	1948	28.550
8.	1.737	4.	4.991	4.	2.908	8.	26	8.	9.622	163	1941	26.681	1947	28.038
5.—8.	22.885	1.—4.	40.778	1.—4.	17.196	5.—8.	370	5.—8.	81.029	637	Sk.	104.201	Sk.	119.501
1.—8.	151.995	1.—4.	40.778	1.—4.	17.196	1.—8.	1530	1.—8.	211.499	1274	Sk.	208.734	Sk.	243.637

Zgornja razpredelnica nam prikazuje od 1. do 13. kolone število šoloobveznih in šoloobiskujočih otrok v šolskem letu 1955-56. Podrobno: rubrika 1. in 2. osnovne in osemletne šole (razredi in število učencev); rubrika 3. in 4. samostojne nižje gimnazije (razredi in število učencev); rubrika 5. in 6. popolne gimnazije; nižji razredi (razredi in število učencev); rubrika 7. in 8. pomožne šole; rubrika 9 in 10. skupno število otrok, ki obiskujejo šolo; rubrika 11. število otrok, ki šole ne obiskujejo; rubrika 12. in 13. rojstvo leto in število šoloobveznih otrok v šolskem letu 1955-56; rubrika 14. in 15. rojstvo leto in število šoloobveznih otrok v šolskem letu 1961-62.

Problem družine in vzgoje

I. UVOD

V nekem poljudnem članku o otroški vzgoji sem bral med drugim tudi tale stavek: »Vzgoja otroka se prične že pred poroko«. Ta afirmacijo smatram za eno izmed najvažnejših ugotovitev pri raziskovanju splošnega vzgojnega problema. Iz vsakdanje izkušnje je znano, da ni vsakdo dober vzgojitelj in to ne samo da ne zna vzgajati temveč je tudi sam nezgojen. Ta problem pride do svojega polnega izraza posebno pri družinah, kjer sta zakonca še zelo mlada (recimo, da sta študenta), seveda lahko isti pojav opazimo tudi pri običajnih zakonih.

Pravijo, da se človek ob koncu svoje pubertete zresni, da začne motriti svet realistično, smatka, da pristane na zemlji itd. Odlodi se za svoj poklic in morda študira na univerzi to ali ono. Ker je pač že izven pubertete, ga navedni nagon, morda poplenujevanje z neko stopnjo kulturnosti, počene v labirint nikoli dovolj dognane čustva — ljubezni. Zanimanje predsojlov naših mater in očetov ter notranja težnja ga privledeta v spojitve čutnega in duhovnega principa ljubezni. Zaradi nezadostnega dojema nja stvarnosti (le malo slučajev je, kjer so za to resnični materialni in psihični pogoji) in v večini primerov ne zaradi slučajev, se zgodi nekaj čisto človeškega — na poti je otrok. Temu sledi ali problematično

srečen konec na magistratu, ali na ginekološki kliniki ali pa se oba soudeležena razideata s tem dokazata svojo medsebojno nezrelost. Iz statistike razporek je razvidno, da nosijo večji del procentov ločitvenih pravic prav madi zakonci. Mislim, da to velja predvsem za tiste, ki se poročijo po sili. Brez daljšega razmotrivanja lahko ugotovimo, da je temu pojavu vzrok nezrelost.

Napisal sem nezrelost. Kaj pa pravzaprav vsebuje pojem zrelosti? Če gledamo to iz knjižnega vidika, obsega ta pojem v sebi biološko in fiziološko dovršeno organizacijo in njeno delovanje ter psihično uravnovešeno. Ni mi treba razlagati, kaj naj razumemo pod terminom biološko — fiziološke zrelosti. To mora vedeti pač vsak maturant — vsaj moral bi vedeti. Pod terminom »psihične uravnovešeno« pa vidim jaz ne samo zavestno, ampak tudi formalno moralno dolžnost ter določene življenjske usmerjenosti, temveč ravno v ljubezenskem čustvovanju odločilno etično vrednoto.

Človek ima mnogo načinov, da pride do samozaveda, to je do zavesti lastnega jaza — o njegovem delovanju in notranji psihični strukturi. Vsekakor človek odraža v svojem delu svoje kompleksno specifičnost. Ko-li-kor bolj sam iz tega razbere svojo svojstvenost, toliko bolj prihaja do samozaveda. Ven-

dar je odnos med subjektom in objektom (subjekt je človek, objekt pa delo, ki ga opravlja), samo enostranski, kaže nam samo naše poklicne sposobnosti in nekatere bolj ali manj enostavne karakterne značilnosti. Področje, kje se pa človek kot tak najbolj kaže v vseh svojih subtilnostih, pa so odnosi med subjektom in objektom. Razmerje med ljudmi je najbolj eksplicitno v ljubezenskih odnosih. Tu človek ne spozna samo svoje duševnosti, temveč se začne zavedati tudi svoje notranje dolžnosti. In prav to zavedanje svoje notranje dolžnosti je tisto bistveno, v čemer se zrcali človek kot produkt samega sebe, to je svojega razvoja, vzgoje, ki jo je dobil, ter okolja v katerem je živel. Zato je vsebina te notranje dolžnosti zelo variabilna. Usmerjena je po tistem nagnjenju, ki v človeškem ljubezenskem čustvovanju prevladuje. Ta zavest notranje dolžnosti (katere približno normativno vsebino bomo skušali podati) je po mojem mnenju eden izmed bistvenih psihičnih pogojev za zakonsko življenje. Kot sem že napisal, se posamezne vsebine tega čustva pri raznih ljudeh med seboj ločujejo, prav tako pa je načelna razlika med ženskimi in moškimi občutki tega čustva. To je jasno, kajti ženska ima v zakonu (vsaj do sedaj je imela) precej drugačno funkcijo, kot pa moški.

Kaj pa pravzaprav je ta notranja dolžnost? V najbolj splošnem pomenu je ta dolžnost zavest svojega deleža pri skupnem življenju ter pripravljenost boriti se zanj. Ta dolžnost se ne razvija ex nihilo, niti ni vrojena, temveč se razvija v skladu s stopnjo psihične in fizične organizacije človeka. Pa pa ta zavest čbši svojo realizacijsko možnost, da je sploh uresničljiva, jo je treba razvijati, poglobljati s svojim razumom in izkustvom.

Ena izmed stvari, zaradi katere se sklepajo zakoni, je ljubezen in hojenje po otrocih, po potomcih. Ta težnja pa nosi s seboj probleme, ki se zdela niso se rešljivi brez truda. Ne mislim tu na socialni faktor, katerega si bomo pozneje bolj natančno ogledali, tu mislim predvsem na zavest o svoji dolžnosti do vzgoje otroka. Približni cilj vsake vzgoje otroka je ponavadi to: vzgojiti človeka, ki bo imel kar najbolj razvite svoje psihične in fizične sposobnosti, ter da bo vreden čim skupnosti, ter da ji bo dal čim več svojih sposobnosti. Seveda s posttrajnim ciljem (ki je pa pravzaprav na prvem mestu), da se mu bo dobro godilo.

Ponavadi se, posebno po moški liniji, pojmuje otroško vprašanje zelo površno, brez temeljitve priprave in razmišljanja.

Mnogokrat se vsaj v začetku očetov odnos do otroka omejuje na materialne skrbi, vse drugo pa prepusti materi. Posebno pri mladini je tak odnos do otroka pogost, če pa ni, pa spet ta odnos bazira na nekak-

šnem čustvenem vznemirjenju, brez zavesti dolžnosti do otroka kot socialnega bitja. Seveda to ne drži v vseh primerih, morda je izjem zelo mnogo.

Nedvomno je lastna izkušnja tista, ki usposablja ljudi, da so kos problemom, ki stojijo pred njimi. Prav pri problemu otroka, pa te lastne izkušnje niti (seveda pri prvem otroku). Zaradi tega je nujno, da ljudje uporabljajo izkušnje drugih ljudi, kar pa ni vedno plodono. Da se razumemo, ne gre mi tu za tiste majhne tehnične napotke v zvezi z otrokovim razvojem. Gre mi predvsem za splošno frto — osnovo vzgoje. Torej la zavest, ne samo cilja vzgoje, ki je v splošnih črtah že skoraj ex ipso določen, temveč za njo, metodo, po kateri najbolj uspešno pripeljejo otroka do zaželenega cilja.

Star latinska pregovor pravi: »Exempla trahunt«. To pravilo kljub temu, da je zelo dvorezno, — ker se ga da različno tolmačiti, kajti dobri vzgledj manj vlečejo, kot pa slabi, — je po mojem mišljenju najbolj vzgojna metoda. Ko pa se postavi pred človeka zahteva, da naj daj vzgled svojim otrokom, pa nastane vprašanje, kakšne kvalitetae ima, da bo njegovo ravnanje in nehanje res vzgledno in torej tudi vzgojno. Vse, kar človek počneja, je rezultat njegove celokupne organske rasti, s tem hočem reči, da je vsak človek determiniran po sebi in svojem razvoju v to, kar dela. To pa pomeni,

Razgovor z avtorjem zbirke

„Bilo je nekoč..“

Pravkar se pri Založbi Obzorja izšli prvi tri zvezki redne zbirke zgodovinskih zgodbic »Bilo je nekoč...« izpod peresa priznanega mladinskega pisatelja Oskarija Hudalesa. Človek je kar vesel teh bogato in lepo ilustriranih zvezkov, saj bodo po dolgem času nevezgovega verbalizma, ki se še čisto javlja v naših obsežnih strokovnih in strokovnih šolah, popostrili pouk domoznanskih in zgodovinskih. Vnaprejšnje bodo vanjo tisto življenjsko, ki je ena izmed osnovnih zahtev šolske reforme.

Veseli nas tudi, da je založba postavila tako nizko ceno, saj bodo te mične zvezke učenci z veseljem kupovali namesto vsakovrstne plače, ki jo je na našem knjižnem trgu še vedno dovolj.

Stopil sem k tovarišu Oskariju v njegov tiskalnik in ga našel ravno pri korekturi nadaljnjih zvezkov, ki bodo šli kmalu v tisk. Postavil sem mu štiri vprašanja, na katera je rad odgovoril.

Kaj te je privelo do pisanja knjižice za zbirko »Bilo je nekoč...«?

Se iz otroških let se spominjam, kako smo večkrat poskušali suhoparnost zgodovinskega pouka nam pomestiti z branjem zgodovinskih povesti. Ko sem pozneje kot učitelj opazil isto težnjo svojih učencev, sem si mnogokrat želel, da bi jim nudil tekste, ki bi mogli nadoknaditi to, česar otrokom nisem mogel dati pri pouku. Tudi številni drugi tovariši so imeli podobne želje. Pomagala nam je Mladinska Matica. Josip Ribič je začel v »Našem rodu« objavljati živahno pisane zgodovinske črtice, ki jih je prispeval Pavel Kunaver, v eni izmed rednih letnih zbirk Mladinske Matic pa je izšla Klemenčičeva knjižica zgodovinskih črtic »Iz starih in novih časov«. Otroci so hlastali po takem čitju, ki jim je hkrati vedno znova vzbujalo zanimanje za našo težko, a junaško preteklost. Žal, po revoluciji te lepe tradicije nismo nadaljevali. Pred dobrim letom sem natančneje pregledal nek zgodovinski učbenik in pri tem znova opazil, kako suhoparen je pravzaprav. Sicer pisec učbenika tega niti ni mogel zameriti. Zgodovinske snovi je mnogo in če bi jo hotel podati učencem v priključni, fabulistični oz. epski obliki, bi mu učenik narasel na obseg leksikona. Nujno je torej, da je učenik postal samo zbirka zgodovinskih dejstev. Predavatelja naloga pa je napraviti snov priključno, če ne, da otrokovo zanimanje za našo splahni. Poleg slik, ki lahko uspešno ilustrirajo zgodovinsko učno snov, so najuspešnejši primerni teksti. Teh je sicer v naši književnosti mnogo in jih bo spretne predavatelj vedno našel. Vendar je iskane le-teh zamudno in so navadno na razpolago samo predavateljem, ne pa tudi učencem. Ko sem predlagal vodstvo Založbe Obzorja, naj bi izdajali takšne tekste v ceneni zbirki kot razredno čtivo, je bil moj predlog takoj sprejet. Deset zvezkov, ki naj bi izšli v letošnjem šolskem letu, sem napisal sam. Prve tri je založba razposlala te dni.

Ali si se pri pisanju opiral na kak načrt ali sistem?

Zbirka je namenjena predvsem šolarjem višjih razredov osnovnih šol in nižjih razredov gimnazij. Dobro pa bo služila tudi v prvih letnikih nižjih strokovnih šol. Zvezki so po zaslugi založbe tako poceni, da si jih lahko nabavi vsak slovenski šolar. Pri izdajanju se bo založba vsekakor morala držati nekakega reda. Preden sem se lotil pisanja, sem pregledal ustrezne učne načrte in se šele nato odločil, da napišem po en

zvezek razrednega čtiva iz vsakega značilnega zgodovinskega obdobja. V prvih štirih zvezkih sta zajeti celo po dve obdobji. V naslednjih zvezkih sem to prakso opustil, ker mi pri pisanju ni dovoljevala primernega razmaha. Zbirka bi se mogla nadaljevati več let, kajti snov je tako obsežna, da bi se mogli po temariki za posamezne zvezke vedno znova vračati v najstarejšo zgodovino in jo izbirati dalje do najnovejših časov. Kar bo letos izšlo v zbirki »Bilo je nekoč...«, je več ali manj poskus. Počakati bomo morali na poročila, kako se je zbirka praktično obnesla in kakšne so njene pomanjkljivosti. Tovariši, ki jo bodo kakor koli uporabljali pri svojem šolskem delu, bodo lahko dali na strokovnih konferencah ali preko »Prosvetnega delavca« oziroma pedagoškega tiska mnogo koristnih pripon, napotkov in novih pobud. Tako založba kot jaz jih bomo iskreno radi poštovali.

Poudarjati, da je zbirka mišljena kot razredno čtivo. Mar misliš, da more razredno čtivo imeti kak specifičnost z ozirom na književnost za mladino nasploh?

Da in ne. Za razredno čtivo lahko uporabljamo vsak tekst, ki nam more na kakšen koli način pozitivno učno snov. Dober učitelj

se bo pri tem poslužil knjige, časopisa, »Pionirja«, »Pionirskega lista«, »Cicibana« in čitanka. Pač pa se je v obilici teh tekstov včasih težko znajti in poiskati berilo, ki kolikor toliko ustreza. To je razumljivo, kajti teksti v knjigah, revijah in časnikih niso in iz teh razlogov ne morejo biti prilagojeni učnim potrebam. Pri posebnih zbirkah, kakršna je »Bilo je nekoč...«, pa je tako prilagoditev mogoče doseči. Takšna zbirka je lahko razredno čtivo v praven pomenu besede. Specifičnost razrednega čtiva je poudarjena didaktična plat teksta kljub njegovi sicer fabulistični oziroma literarni obliki. Založba Obzorja se bavi s mislijo, da prične s prihodnjim šolskim letom izdajati še druge podobne zbirke s področja zemljepisja, biologije, fizike in kemije ter tehnike. Že zdaj si vodstvo založbe želi iz vrst prosvetnih delavcev predlogov in predvsem sodelavcev. Prepričan sem, da bi takšne zbirke pozdravili učenci in predavatelji.

Razredno čtivo pa more imeti tudi vzgojni pomen, ali ne?

Celo dvojnega, čeprav je glavni namen razrednega čtiva v epski obliki obnoviti, razširiti in pogledati med poukom pridobljeno uč-

no snov. Predalec bi pravi, če bi hoteli zdaj razdeliti tudi njegov vzgojni pomen pri vseh učnih predmetih. Kratko naj opozorim nanj samo pri zgodovini. Na žalost se je pri nas zadnje čase zelo razraslo priklanjajo predvsem, kar je tuje. Pojavlja se celo nevarno podcenjevanje vsega, kar je pristno naše. Dekadentna buržoazna miselnost je našla v našem javnem življenju obilo špranj, skozi katere pronicata in meša glave naših mladih ljudi. Tovariš Boris Kraigher je še pred nedavnim resno opozoril na ta pojav. Ena izmed protitežij takim pojavom je vzgajanje ljubezni do naše krvave preteklosti, kar hkrati že samo po sebi krepi nacionalno in socialistično zavest. To pa lahko v naših mladih človeka, da ga bo mladina cenila in ljubila. Zbirka »Bilo je nekoč...« naj podpre takšno prizadevanje. Na koncu naj omenim še to, da imajo cenene zbirke Založbe Obzorja v Mariboru še drugo, bolj važno vzgojno pomen. Cena knjižicam je tako nizka, da jo zmore vsak šolar. Kupi si jo lahko sam. Na ta način vzgaja založba našo mladost v kupca slovenske knjige, kar je po mojem zelo važno. Mladina naj se že v ranih letih navadi sama kuupovati dobre knjige. Tako bo tudi pozneje v življenju dajala izdatkom za knjige prednost pred izdatki za razna mamila in plehke zabave.

Afonz Kopriva

65-letnica zaslužnega pedagoga

23. januarja tega leta je preteklo 65 let od rojstva zaslužnega pedagoškega in javnega delavca tovariša Franca Brgleza iz Oplotnice pri Slovenskih Konjicah.

Kot mlad učitelj, bivši Schreinerjev dijak, je začel svoje plodno delo že leta 1910 v času, ko je slovenski narod začel svojo odločno borbo za osvoboditev izpod avstroogrske nadoblasti. Do prve svetovne vojne je služboval v Čadramu pri Oplotnici. Dolu pri Hrastniku in Jedertu nad Laškimi. Kot zavezen narodnjak je našel leta 1918 svoje borbeno mesto med Maistrovimi borci. Do okupacije je služboval v Slovenski Bistrici in Čadramu pri Oplotnici kot šolski upravitelj.

Mnogo je napravil za svoj narod tudi po vojni, kakor v času vojne, in ni gledal na sebe in svoje moči, temveč je neustrašno nadaljeval svoje delo za lepšo bodočnost našega delovnega človeka. Neumorno je sodeloval pri graditvi naše ljudske oblasti, socialistični izgradnji domovine in šolstva.

Kljub temu, da so njegova službena leta že potekla in mu je skupnost dala prezasluženi pokoj, razume potrebo današnje šole in vztrajno nadaljuje svoje pedagoško delo kot honorarni učitelj na nižji gimnaziji v Oplotnici, tako da letos praznuje tudi 45-letnico svojega pedagoškega dela (prekinil ga je v času okupacije).

Jubilantu želimo vsi, ki ga poznamo in z njim delamo, še mnogo srečnih dni in nesploh pri njegovem nadaljnjem delu!

NOVE KNJIGE

KNJIZNICA ČEBELICA:

Kathryn Jackson: Eskimček — v ponatisu izide meseca februarja.
Povodni mož — v ponatisu izide sredi meseca februarja.
France Bevk: Pazl na glavo — glava ni žoga — izide v kratkem.

KNJIZNICA SINJI GALEB:

E. Kästner: Pika in Tonček — v ponatisu izide v kratkem.
I. Cankar: Črtice — razprodano!
Jules Verne: 20.000 pod morjem I. in II. del — izide v začetku meseca februarja.

ZBIRKA POTOPISOV:

(Cena knjigi 300 din, ozir. 1200 din zbirki.)
B. Škerlj: Neznana Amerika — že izšla.
T. Henry: Beli Kontinent — že izšla.

ZBIRKA IZ ŽIVLJENJA ŽIVALI:

(Cena knjigi 300 din, ozir. 1200 din zbirki.)
B. Škerlj: Nevšečno sorodstvo — že izšla.

KNJIZNICA ZA ŠOLARJE:

F. Milčinski: Ptiki brez gnezda, broš. 200, pl. 295, cpl. 420 din.
Šolska upraviteljstva, ki niso prejela izstavljenega računa, pa ga žele, naprošamo, da nam to javijo.
ZALOŽBA »MLADINSKA KNJIGA«
Ljubljana, Tomšičeva ulica 2.

Založba Obzorja

Po reorganizaciji učiteljskih in profesorskih društev v celjskem okraju

Po likvidaciji dveh okrajnih društev: Društva učiteljev in Društva profesorjev in predmetnih učiteljev v Celju, so nastala nova društva učiteljev in profesorjev (DUP), razdeljena po novih občinah — komunah. V ta društva so se včlanili učitelji, profesorji in predmetni učitelji osnovnih šol in nižjih gimnazij. Le mesto Celje je obdržalo dve ločeni društvi — Društvo profesorjev in Društvo učiteljev — in se to le iz organizacijske praktične razloga. Časovno različna in celodnevna zaposlitve profesorjev na obeh gimnazijah ter podobna na obeh osnovnih šolah, zlasti pa še visoko število obojih, so govorila za ločeni društvi.

Brž ko so bili končani občni zbori novih društev, se je že začela potreba po resnejših stikih med njimi. Obe celjski društva sta dalj poudarila, da se dne 10. januarja sestaj v Celju vsi predstavniki društev in ustanovnih forumov, ki so povezani vsa društva v celoto. Ta forum se bo sestajal po potrebi, zato nima posebnega statuta. Navzoči predstavniki so izvolili koordinacijski odbor, ki mu bo predsedoval predsednik profesorskega društva prof. Franjo Jakbel. Tajniške in blaginjske posle bosta opravljala tov. Silva Turnšek in tov. Edmund Božiček iz Zalca.

Že na prvem zasedanju predstavniki konferenca so nanažali mnogo skupnih vprašanj, ki jih bo treba reševati načelno in enotno. Slika novoustanovljenih društev je sledeča (v oklepaju približno število članov): 1. Društvo profesorjev v Celju, preds. prof. Fr. Jakbel (95); 2. Društvo učiteljev, preds. Ambrož Martin (94); 3. Društvo učiteljev in profesorjev v Kozjem (DUP), preds. Rihter Anton (38); 4. DUP v Laškem, preds. Kozelj Lojze (50); 5. DUP v Mozirju, preds. Kozovinc Rudolf (74); 6. DUP v Rog. Slatini, preds. Črepinšek Milan (50); 7. DUP v Sentjurju, preds. Rauter Janez (65); 8. DUP v Šmarju, preds. Ipavc

Milica (?), 9. DUP v Šoštanju, preds. Vrečko Miroslav, 10. DUP v Slov. Konjicah, preds. Novak Jože (60), 11. DUP v Vojnku, preds. tov. Matjan in 12. DUP v Zalcu, preds. Edmund Božiček (92); skupaj torej 12 društev in okrog 823 članov.

Po ugotovitvi splošnega stanja v društvih so obravnavali kot najbolj pereče stanovanjsko vprašanje. Zlasti kožljivo je v Celju in na sedežih občn. Nekatere občine (Slov. Konjice) ne izpolnjujejo obveznosti glede stanarine in kurv, ki pripada učitelstvu, ter ponujajo celo samo delno dajatev, s čimer se prizadejo učitelstvo ne more strinjati. Večina mestnih šol nima naravnih stanovanj, upravniki šolskih zgradb ne dobivajo nikake stanarine. Kljub osebnim dodatkom k plači se življenjski standard zaradi visokih cen potrebnih blaga ni izboljšal. Plače jim zadoščajo komaj za prehrano in stanovanje.

Pomanjkanje učnega kadra je še vedno pereče, ker absolventi univerze in strokovnih šol zaradi prenizkih plač odhajajo drugam. Prosvetni delavci si ne morejo privoščiti letovanih. Živčno utrujeni ostajajo doma in se zaposlijo pri kakem delu. Vse drugače je v drugih strokah, kjer podjetja in sindikati gradijo počitniške domove in se njihovi člani v času letnega dopusta razvedrijo in odpo-

čijejo. Take domove imajo n. pr. železničarji, poštarji, gradbinci in drugi. V tem oziru so bili pred vojno učitelji na prvem mestu, danes pa nimajo niti enega doma za svoj odmor.

Glede izplačila mesečnih prejemkov ključne občine predstavnik šol na odbor, da plače vzamejo, namesto da bi jih poslale po pošti. O šolskem kolektoru so bili predsedniki mnenja, da je neprimeren. Osnovnim šolam se je s tem drugo polletje podaljšalo do 28. junija. Popravni izpisi so znak zaostlosti, zato se naj odpravijo. Razpravljali so tudi o šolski reformi, o telesni vzgoji mladine, o družbenem upravljanju in o vprašanju, kako gojiti najresnejše stike z ljudsko oblastjo. Predlagali so, naj bi bili predsedniki naših društev tudi člani občinskih svetov za prosveto in kulturo.

Sprejeti so bili še mnogi koristni predlogi, pripravljeni pa za razpravo na republiški skupščini obeh Zdrženj. Prostor nam ne dopušča, da bi prikazali celoten potek konference. Toda že ti skromni podatki kažejo, da so se društva lotila reševanja mnogih problemov in da bo imel koordinacijski odbor polne roke dela, če jih bo hotel prenašati na ustrezne forumne. Čim agilnejša bodo društva, tem močnejšo oporo bo imel koordinacijski odbor pri svojem delu.

JASNI SE

Minilo je precej desetletij, kar so vključili domoznansko v učne načrte osnovne šole. Pouk tega predmeta je dobil dve nalogi: moral bi seznaniti učence s šolskim okoljem in ga tudi pripraviti na poznejši zemljepisni pouk. V obeh primerih ni mogel doseči kaj posebnega. Vzrok je bil v tem, da je bilo treba učiti domoznansko v tretjem šolskem letu, ko je učenec v desetem letu svoje starosti in zaradi tega še ne dovolj razvit, da bi

mogel obvladati kaj več kakor najpreprostejši snovi. Druga ovira, da pouk v domoznansko ne prinaša dobrih sadov, je v tem, da šole nimajo zbrane učnega gradiva. Lahko je pri drugih predmetih, vse šole lahko obdelujejo precej isto stvarino. To pa ne velja za domoznansko; domoznanska učna snov je na vsaki šoli drugačna.

Vprašanje, kako priti do domoznanskega učnega gradiva, je učitelstvo obravnavalo na svojih uradnih učiteljskih konferencah in društvenih zborovanjih ter sprejelo več sklepov, katerih uresničitev naj bi zadostila nujni potrebi; toda ostalo je večinoma pri sklepih, ker ni nihče nadziral zbiranja stvarine in njenega obdelovanja. Predvsem pa bi morali poskrbeti, da bi se zbiralec na kak način seznanil s tem, kako je treba snov zbirati in obdelovati. Kako bi to bilo mogoče, pripoveduje šilhih v Pedagoškem zborniku, ko poroča o domoznanskem pouku, zato o tem tu ne bom govoril. Opozoriti pa hočem na to, da je Slovenska šolska matica objavila v zbirki »Nazorni nauk« metodično urejeno gradivo o domoznansko na osnovni šoli v Grižah; sestavlja ga je tamkajšnji upravitelj in poznejši šolski nadzornik Ludvik Crnej. Izdala je tudi »Domoznansko v ljudski šoli«, ki ga je napisala Eliza Kučovec iz Stopre pri Rogatcu. Oboje naj bi služilo kot vzorec za zbiranje in sestavljanje učne snovi za domačo šolo. Kljub temu se zadeva ni premaknila z mrtve točke. Le redko kje je najti učno snov za domoznanski pouk v šoli.

Razveseljivo je, da so se z našim problemom začeli baviti slovenski geografi. Na svojem II. kongresu v Mariboru od 24. do 26. septembra 1954 je kongres kot razpravljaj, poročevalec pa zapisal: »Ena izmed najbolj bistvenih potreb, o katerih je razpravljaj kongres, je razširjenje pouka geografije Slovenije, zlasti pa še domače pokrajine, v kateri je dijak zrasel: in v kateri živi. Ta, lahko bi rekli: »lokalna geografija«, je bila pri nas doslej v preveč zapostavljena in brez vsake tradicije. Zato bo treba o

Vsem članom sosvetu kot predstavnikom okrajnih odborov Zdrženj učiteljev in profesorjev ter vsem društvom učiteljev in profesorjev vseh občn v LRS smo te dni poslali posebno informativno okrožnico, kateri je priložena pogodba, v kateri ob-

njej v bodoče mnogo več razmišljati in pretehtavati, preden ji bomo dali v okviru geografskega pouka in v okviru šolske vzgoje sploh neko bolj trajno vsebino in v predmetnih ustaljeno mesto in čas. Uvedba razširjenega obravnavanja domače pokrajine, nekakega domoznansko pa zahtevala, da se geograf temeljito seznani s krajem, kjer služuje, in z njegovo okolico.

Ne le da si bo znal poiskati literaturo in iz nje pretehtati povzeti ono, kar potrebuje za svoj pouk; trajno se bo zanimal za prirodna svojstva, za gospodarsko, naselbinsko in socialno problematiko pokrajine in ne zadnje za njeno, zlasti novejšo zgodovino. Brez tega osebnega, aktivnega odnosa do domačega kraja in domače pokrajine bo težko dijaku o njej kaj tehnega povedal, kaj šele da bi mu jo raztolmačil v njenih vzročnostih. Spoznal bo, kako življenjsko nujno je treba biti v svojem poklicu in stalnem kontaktu z znanstvenimi ugotovitvami in kako koristno je tudi za pedagoške namene, če svoje šolsko delo združi s proučevanjem pokrajine» (Geografski vestnik, 1954, stran 241, 242).

Zeleni bi bilo, da bi bile gorne misli čimprej realizirane. Profesorji, ki se bodo lotili proučevanja šolskega okoliša, bodo svoje izsledke brez dvoma dali na razpolago domači osnovni šoli. Ker imamo danes lepo število gimnazij, zlasti nižjih, se bo število osnovnih šol, ki bodo imele zbrano učno gradivo za domoznanski pouk, znatno povečalo.

Drugo razveseljivo dejstvo je, da je začel izhajati Geografski zbornik, časopis, ki namerava podpirati učitelja pri zemljepisnem pouku, kar je tembolj potrebno, ker od posameznika ni mogoče zahtevati, da bi bil o današnjih naglih izpremenah vedno dobro informiran. Da bo časopis posvečal svojo pozornost tudi domoznansko, je jasno, zakaj že v 2. številki I. letnika beremo »Navodila za obravnavo domačega okoliša«.

Tretje razveseljivo dejstvo! Profesor geografije na nekem našem učiteljsku je dal svojim dijakom za seminarsko delo opis domačega kraja in okolice v geografskem smislu. Priporočiti pa je treba, da za podrobni opis domačega kraja in okolice ne zadostujejo semestralne počitnice. Za to bi bile primernejše velike počitnice, pred katerimi naj bi dijaki dobili temeljit pouk o zbiranju in sestavljanju krajevnega zemljepisa.

Glede na to, da učenci osnovne šole v tretjem letu svojega šolanja ne morejo obvladati dovolj učne snovi iz domoznansko, bi bilo treba podajati jo v naslednjih šolskih letih koncentrirano ali v zadnjem šolskem letu sistematično po znanem obrazcu. Tako bo šola dobila večjo veljavo, ker bo domača šola zadovoljivo odgovorila učenju, če ga bo vprašalo o tem ali onem. Posebno je to važno v krajih, ki jih obiskujejo turisti.

F. H.

Obvestilo

Od 1. januarja 1956. leta naše podjetje poleg trgovske mreže prodaja in direktno razpošilja svoje proizvode ŠOLAM ter SVETOM ZA PROSVETO IN KULTURO OBČIN IN OKRAJEV.

Šolam pošiljamo svoje proizvode po običajnih cenah.

Svetom, ki bi za svoje šole kupili večjo količino naših učil, nudimo popust.

Prevoz do pošte oziroma do razkladalne postaje kupca kakor tudi ambalažo plača naše podjetje.

V prodajo smo dali piročnike s seznamom zbirk naših učil.

Dobavo bomo izvršili samo na naročila, na katerih bo označeno, kdo plača račun, številka budžetnega kredita in pri kateri banki je kredit odprt.

ZAHTEVAJTE NAŠE CENIKE IN PROSPEKTE!

»UČILA«

ZAGREB,

Radnička cesta 21 — Telefon 35-037

Novi pogoji predplačila za »Pedagoški rad«

Da bi prosvetnim delavcem, učiteljskim pripravnikom in študentom olajšali predplačila, smo v novem letu uvedli namene ene več cen.

Letno predplačilo za »Pedagoški rad« v letu 1956 znaša:
Za posameznike 500 din
Za šole, ustanove in društva 700 din
Za učiteljske pripravnike ter redne študente VPS in univerze 350 din

Sole, ki naročajo »Pedagoški rad« za nčence ali študente, morajo za vsak izvod poslati po 35 din; na ček naj napišejo, za koliko izvodov pošiljajo denar.
Šolam ne moremo pošiljati časopisa brez predhodnega plačila, ker se tovariši, ki zbirajo denar, menjajo in je na ta način kontinuiteta prekinjena.

Učiteljska in višje pedagoške šole prosimo, da iz svoje srede izberejo predavatelja pedagogike, ki bo dolžan zbirati predplačila za »Pedagoški rad«.
Denar pošiljajte na čekovni račun Pedagoško-književnega zbora, Zagreb, štev. telefona 401-T-159, za »Pedagoški rad«. Naslove napišite brez kratke, čitljive, s tiskanimi črkami s oznako pošte in (za stare predplačnike) s predplačniško številko, ki je v levem zgornjem kotu naslova.

UPRAVA